

Nr 92

Av herr Gustafsson i Borås, om påskrift på cigarettpaket om rökningens hälsovådlighet.

Cigarrettrökningen utvecklas alltmer till ett av våra allvarligaste folkhälsoproblem. Det är klart bevisat, att cigarrettrökningen orsakar lungcancer, emfysem och kronisk bronkit. Redan bland måttlighetsrökarna är lungcancerfrekvensen 10 gånger så stor som bland icke-rökarna. Bland storrökarna är lungcancerfrekvensen ännu mycket större. Det är dessutom klarlagt att cigarrettrökning är den enda verkligt betydande orsaken till lungcancer. Andra orsaksfaktorer finns, t. ex. luftföroreningar, men de har liten betydelse jämfört med cigarrettrökningen. Den stora amerikanska undersökningen »Smoking and Health» sammanfattar detta med följande ord (p. 196):

»Cigarette smoking is caussally related to lung cancer in men; the magnitude of the effect of cigarette smoking far outweighs all other factors.»

Cigarrettrökarna har inte bara en mycket stor överdödlighet i de nyssnämnda sjukdomarna. De har också en betydande överdödlighet i struphuvudcancer, munhålecancer, matstrupe-cancer, magsäcks- och tolvfingertarmsår, sjukdomar i cirkulationsorganen, skrumplever, urinblåsecancer och kranskärslsjukdom.

För att ytterligare belysa betydelsen av den förut nämnda överdödligheten hos rökare kan man göra följande jämförelse. Lungcancer, d. v. s. indirekt cigarrettrökning, orsakar f. n. årligen i Sverige ungefär lika många dödsfall som trafikolyckorna. Det bör observeras, att denna jämförelse endast gäller en enda av de sjukdomsgrupper, där cigarrettrökarna uppvisar överdödlighet. Andra sådana grupper kan t. o. m. förutsättas vara betydligt mer betydelsefulla, vilket bl. a. påpekats av en svensk medicinsk forskare, docent Kim Cramér, i en artikel i Läkartidningen nr 33/1965. Han utgår där från de relationstal, som i medicinalstyrelsens expertgrupps utlåtande (1965) anges beträffande dödligheten i olika sjukdomar för rökare jämfört med icke-rökare. Han kommer då fram till följande slutsats: »Om de angivna relationstalen förutsättes riktiga, skulle rökningen orsaka fyra gånger fler dödsfall i coronarsjukdom än fall av lungcancer.»

Vi har i Sverige måttligare rökfrekvens och bättre hälsotillstånd än en del andra länder. Utvecklingen går emellertid i riktning mot en försämring, och vi har därför mycket stor anledning att vidta åtgärder mot den

tilltagande rökningen, eftersom vi därigenom skulle kunna undgå en sådan ogynnsam utveckling, som redan ägt rum i en del andra länder. Dessa synpunkter diskuteras i medicinalstyrelsens expertgrupps utlåtande på följande vis (p. 96):

Att Sverige sålunda — särskilt med avseende å lungcancer, bronkit och emfysem — uppvisar en gynnsam bild i jämförelse med åtskilliga andra länder, kan emellertid icke tolkas så, att de allmänna sammanhang mellan tobaksrökning och vissa sjukdomar, som påvisats beträffande befolkningen i andra länder, i och för sig skulle sakna giltighet för svenska förhållanden. Det bör nämligen observeras, att också tobaksrökningen i Sverige är relativt måttlig och att en mera markant stegring i cigarrettförbrukningen uppträtt först under tiden efter andra världskriget. Omfattningen av den nuvarande svenska cigarrettkonsumtionen motsvarar förbrukningen i USA för ett trettiotal år sedan. Sjukdomar med lång latenstid, vilka kan orsakas av rökning, har därför i vårt land förmodligen ännu icke hunnit manifestera sig i full utsträckning. Vidare kan rökvanorna förändras. Sålunda kan storrökningen komma att bli vanligare än nu. Rökvanan kan också komma att få ökad omfattning bland yngre åldersklasser och bland kvinnorna. Då vissa av de förut redovisade undersökningarna givit vid handen, att även vid måttlig rökning överdödligheten för rökare är större för dem som grundlägger sin rökvana tidigt än för dem som börjar röka senare, skulle en inom yngre åldersgrupper tilltagande rökning medföra ökad hälsorisk.

Det som jag hittills anfört återspeglar en del av de fakta, som finns tillgängliga beträffande rökning och hälsa. Den viktigaste av alla åtgärder för att hejda rökfrekvensökningen är säkerligen en omfattande upplysning om nämnda fakta. Riksdagen har redan tidigare anvisat medel för dylik upplysning, och en ökning av dessa medel torde vara angelägen. Upplysningsverksamheten drabbas emellertid av olika svårigheter. En sådan består i att åtskilliga människor känner ett starkt motstånd mot att acceptera upplysningen om rökningens skadeverkningar. De intalar sig att all upplysning som ges är överdriven eller propagandabetonad och över huvud taget inte förtjänar tilltro. Som stöd för en sådan uppfattning anförs ofta, att staten icke vidtagit några speciella åtgärder mot tobaken. Denna brist på åtgärder tolkas sålunda som ett bevis för att staten skulle betrakta förut nämnda fakta om rökning och hälsa såsom mindre trovärdiga liksom hela frågan skulle bedömas vara tämligen betydelselös.

I dagens tekniskt komplicerade samhälle har staten ett stort ansvar för att den enskilde medborgaren ges bästa möjliga underlag för att veta hur han eller hon skall bevara sin hälsa. Utöver att ge förbättrade ekonomiska resurser för själva upplysningsverksamheten bör staten därför vidtaga speciella åtgärder som kan stödja upplysningsarbetet. Sådana åtgärder kan t. ex. bestå i reglering av handeln med tobaksvaror, begränsning av tobaksreklam och föreskrifter beträffande dennas utformning eller föreskrifter om varudeklaration eller hälsovarning på cigarrettpaketet. I USA har man,

trots tobaksindustriens starka ställning, infört en lagbestämmelse om att på cigarettpaketen skall anbringas en påskrift med följande text: »Caution! Cigarette smoking may be hazardous to Your Health.» (Varning! Cigarettrökning kan vara skadligt för hälsan.) Jag anser det vara lämpligt att även i Sverige införa motsvarande bestämmelse. En sådan åtgärd kan visserligen inte ensam ha någon avgörande effekt, men den kan vara verksam som ett stöd för upplysningsverksamheten och den kan hjälpa den enskilde medborgaren att göra klart för sig hur allvarlig frågan om rökning och hälsa verkligen är.

Med hänvisning till det ovan anförda får jag hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om förslag till sådan lagstiftning att alla cigarettpaket som säljs i Sverige blir försedda med påskriften: »Varning! Cigarettrökning kan vara skadligt för hälsan.»

Stockholm den 17 januari 1967

Axel Gustafsson (fp)

i Borås

